

Joakim Nygren

Intern kontroll - resultat av granskning 2017 och intern kontrollplan 2018

Ärende

Kommunledningskontoret konstaterar att samtliga nämnder tagit fram och följt upp sina interna kontrollplaner för 2017. Planerna grundas på risk- och väsentlighetsanalyser. Av redovisningarna framgår vilka granskningsområden som uppvisar avvikelser.

För nämndernas förslag på granskningsområden 2018 se tjänsteutlåtandets bilaga.

Kommunledningskontoret kan konstatera att rutinerna inom de flesta granskningsområden fungerar bra, men att det finns utrymme för fortsatt utveckling och förbättring främst inom avtalsuppföljning och förtroendekänsliga poster.

Under 2017 har fortsatt utveckling skett inom arbetet för intern kontroll och nämnderna övergår successivt till den nya metodiken. Från och med 2018 sker rapportering av internkontroll i kommunens beslutsstöd.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar godkänna rapport avseende resultat av granskning 2017 och planering av intern kontroll 2018.

Joakim Nygren

Bakgrund

I september 2008 fastställdes riktlinjer för intern kontroll av kommunstyrelsen. Av riktlinjerna framgår att nämnderna i samband med rapportering av verksamhetsberättelsen ska redovisa resultatet av den genomförda interna kontrollen under året. Vidare anges att kommunledningskontoret, baserat på nämndernas redovisning samt resultatet av granskningen av gemensamma områden, ska sammanställa en rapport.

I syfte att uppfylla kraven i riktlinjerna enligt ovan redovisas följande avsnitt.

Kommunledningskontorets yttrande

Nämnderna har i sina verksamhetsberättelser redovisat resultatet av genomförd intern kontroll 2017. Av redovisningarna framgår vilka granskningsområden som uppvisar avvikelser. Av bilaga till ärendet framgår en sammanställning av nämndernas förslag till planer för 2018.

Kommunstyrelsen (kommunledningskontoret)

Kommunstyrelsen har under 2017 haft 24 kontrollområden uppdelade utifrån funktion-er/avdelningar på kommunledningskontoret.

Kansliavdelningen

Kansliavdelningen har 6 kontrollområden. Inga avvikelser har noterats.

Inga avvikelser:

- Diarieföring. Att handlingar som ska diarieföras inte blir korrekt diarieförda i diariet vilket påverkar sökbarheten.
- Postöppning. Att handlingar blir liggandes för länge i väntan på registrering och att handlingar hamnar hos fel avdelning/förvaltning.
- Utlämnande av allmän handling. Att allmänna offentliga handlingar inte lämnas ut alt inte lämnas ut skyndsamt samt att sekretessbelagd information lämnas ut.
- Avslut av öppna ärenden. Kan ge en skev/felaktig ärendebalans.
- Återlämning av (internt) utlånade akter, avtal m.m. Om akterna inte lämnas tillbaka inom rimlig tid finns fisk för att handlingarna kan gå förlorade.

Joakim Nygren

- Arkivvård. Att arkivvård inte utförts korrekt. Har inte genomförts under hösten 2016. Ingen åtkomst har funnits till närarkivet p g a sanering och renovering efter vattenskada. Aktiviteten genomförs under våren 2017.

Ekonomi och verksamhetsstyrning (inklusive upphandling)

Ekonomi och verksamhetsstyrning har haft 6 kontrollområden 2017, varav avvikelser noteras inom 2 områden.

Inga avvikelser:

- Fakturakontroller. Att attest, kontering, belopp, moms m.m. inte är korrekt samt att attestbehörigheterna inte är korrekta.
- Upphandling. Att LOU inte följs.
- Återkommande fasta arbetsuppgifter. Att arbetsmoment inom processerna för kund- och leverantörsreskontra inte blir utförda.
- Representation. Det finns brister vad gäller angivande av bl.a. syfte, deltagare och program. Under 2018 kommer satsning ske på information för att upphäva bristerna.

Avvikelser:

- Moms. Att specialreglerna för moms på representationskostnader inte följs. Brister finns i och med att för stort momsavdrag skett. Under 2018 kommer satsning ske på information för att upphäva bristerna.
- Upphandling. Att avtalstroheten brister och att parterna inte följer ställda krav. Finns brister avseende avtal persontransporter, avtal rese-byråttjänster samt ramavtal med Staples. Under 2018 kommer satsning ske på information för att upphäva bristerna.

HR-avdelningen

Avdelningen har haft 4 kontrollområden 2017. Inga avvikelser noteras.

Inga avvikelser:

- Mötesarvoden. Att utbetalningar av arvoden blir felaktiga.
- Lönerutinen. Att löneutbetalningar blir felaktiga.
- Lönelistor. Att eventuella felaktiga löneutbetalningar inte upptäcks.
- Bisyssla. Att medarbetare har otillåten bisyssla.

Joakim Nygren

Digitalisering och utveckling

Digitalisering och utveckling har haft sex kontrollområden 2017. För ett område har avvikelser noterats.

Inga avvikelser:

- Ingångna avtal ska följas upp minst en gång per år - Avdelningen träffar leverantörer och följer upp de viktigaste avtalen. Vi bedömer att den medföljande mallen behöver anpassas för att uppföljning ska vara rimlig att genomföra för alla avtal. Vår bedömning är också att det inte går att följa mallen om inte den har varit en utgångspunkt redan vid upphandling och avtalstecknande. Återkoppling har skett till upphandlingsenheten
- Regler om mutor och representation - Styrdokumentet ”Regler för att undvika mutor och korruption samt regler för representation” gick igenom på avdelningsmötet den 4 maj 2017.
- IT Servicedesk-process - Mäta och förbättra kundnöjdheten: Avdelningen har nu fungerande rutiner för att mäta och följa upp kundnöjdhet och jobba med förbättringsåtgärder.
- IT Ändringsprocess - Checklista för systeminstallationer och uppgraderingar: Vid förändringar gällande system sker nu dokumentation enligt checklista och ärenden behandlas i CAB.
- Systemförvaltningsprocess - Brister i systemdokumentation gällande identitetshantering: Informationsmodellen finns dokumenterad i Sparx EA, även utvecklingsprocessen finns dokumenterad.

Avvikelse:

- IT- Driftprocess - Driftstörning på grund av ogiltiga certifikat. Ingen samlad hantering av samtliga certifikaten finns än. Problematiken är uppmärksammas, men svårighet finns med att hitta en bra lösning.

Kommunikationsavdelningen

Kommunikationsavdelningen har 3 kontrollområden. Inga avvikelser noterats.

Inga avvikelser:

- Information och interna/externa administrativa system som är kopplade från intranätet. Brister i beredskap och rutiner för att underhålla och uppdatera felsidan som visas vid serverstopp.
- Information och e-tjänster på kommunens hemsida. Brister i serverdrift, personalberedskap och rutiner medför att störningar

Joakim Nygren

kan uppstå i kom-muninvånarnas och anställdas tillgång till information och e-tjänster på kommunens hemsida.

- Publicerad information på kommunens hemsida och intranät. Brister i redaktörernas tillgänglighet och arbetsprioritering då felaktigheter och avsaknad av information i intern och extern webb rapporteras till ansvarig redaktör.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden har haft 11 kontrollområden 2017. För tre kontrollområden noteras avvikelser, ett kontrollområde har inte följts upp. Kontrollområdet som inte följts upp avser Direktupphandlingar– att direktupphandlingar som överstiger gränsvärdet ej genomförs:

Kontroll av direktupphandlingar har ej skett under det gångna året. Ny rutin för att fånga upp direktupphandlingar som görs vid tekniska kontoret finns på plats, och utbildningsinsatser avseende denna kommer att genomföras under det kommande året. Syftet är att direktupphandlingar anmäls på samma sätt som görs med exempelvis representation.

Avvikelser:

- Representation. Följsamheten till kommunens interna riktlinjer kan förbättras, avsaknad finns dessutom av vissa underlag samt att felaktiga momsavdrag har skett. Under 2018 kommer framtagande av ny rutin samt utbildningsinsatser att ske.
- Inköp. Ej använder gällande avtal. Olika avvikelser har framkommit såsom anlåtande av tjänster utan gällande avtal samt otydliga eller obefintliga underlag. Tekniska kontoret har under året genomfört beställarutbildningar för att minimera avvikelserna från avtal. Ett nytt system, CLM, har köps in, vilket kommer underlätta avtalsuppföljningen.
- Skadeståndshantering. Det finns en viss risk för brister i skadeståndshanteringen. Tekniska kontoret har under 2017 inte haft en god översikt över skadeståndshanteringen, och frågan kommer att prioriteras under kommande år.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden har haft nio kontrollområden 2017. För två kontrollområden noteras avvikelser, två kontrollområden följs inte upp helt ut. Kontrollområdet som inte följts upp avser:

Joakim Nygren

- Ingångna avtal ska följas upp minst en gång per år: Denna punkt har inte kunnat följas upp helt ut på ett resurseffektivt sätt på grund av avsaknad av IT-stöd. Tekniska kontoret ska få ett nytt system för avtalsuppföljning, och kommer därför istället att kontrollera denna punkt nästa år (2018), då bättre verktyg för att kunna göra dessa kontroller är på plats. Det ska dock poängteras att även om inte kontrollmomentet i internkontrollplanen följts upp under året så ingår det i varje avtalsägares ansvar att följa upp avtal, oavsett om det ingår i en internkontrollplan eller ej.
- Direktupphandlingar– att direktupphandlingar som överstiger gränsvärdet ej genomförs: Kontroll av direktupphandlingar har ej skett under det gångna året. Ny rutin för att fånga upp direktupphandlingar som görs vid tekniska kontoret finns på plats, och utbildningsinsatser avseende denna kommer att genomföras under det kommande året. Syftet är att direktupphandlingar anmäls på samma sätt som görs med exempelvis representation.

Avvikelser:

- Representation. Följsamheten till kommunens interna riktlinjer kan förbättras, avsaknad finns dessutom av vissa underlag samt att felaktiga momsavdrag har skett. Under 2018 kommer framtagande av ny rutin samt utbildningsinsatser att ske.
- Inköp. Ej använder gällande avtal. Olika avvikelser har framkommit såsom anlitande av tjänster utan gällande avtal samt otydliga eller obefintliga underlag. Tekniska kontoret har under året genomfört beställarutbildningar för att minimera avvikelserna från avtal. Ett nytt system, CLM, har köps in, vilket kommer underlätta avtalsuppföljningen.

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden har haft 8 kontrollområden 2017. För två kontrollområden noteras avvikelser.

Avvikelser:

- Upphandling- Kontroll att offerter tas in vid dyrare direktupphandlingar. Två avvikelser noterades vid kontroll: Den ena avsåg en föreläsning i samband med kontorets arbete för bättre arbetsmiljö. Det bedömdes viktigt att anlita rätt person som rekommenderades av HR-avdelningen. Den andra avsåg en intern utbildning för kart- och mätpersonalen, med extern utbildare.

Joakim Nygren

- Representation. att representation redovisas med syfte och deltagare. En stickprovskontroll har gjorts av fakturor som avser extern och intern representation. I ett fall saknades namn på deltagare samt syfte. Avvikelsen är rättad i efterhand.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har haft 11 kontrollområden 2017. För tre områden har avvikelser noterats.

Avvikelser:

- Beslutsattest, Att beslutsattestant inte attesterar kostnader som hör samman med den egna tjänsteutövningen: Stickprovskontroll är gjord vid delårsbokslut och vid årsbokslut. Vid extern representation får beslutsattestant inte attestera den egna kostnaden, vilket har skett vid ett tillfälle. Orsaken är att delbeloppet belastade fel ansvarskod. Korrigering har skett. Då beloppet endast är 26,43kr och kan räknas som av ringa karaktär kan man anse denna avvikelse som liten.
- Kontrollera att beslut fattas inom viss tid enligt nämndens mål. Handläggning av ärenden inom miljö- och hälsoskyddsklagomål ska påbörjas inom två veckor.
- Granskning av anmälningar/ansökningar inom miljö- och hälsoskydd ska påbörjas inom två veckor. Orsak till att klagomål/ansökningar/anmälningar inte har hanterats inom tidsramen är hög arbetsbelastning på administrationen samt på miljöavdelningen.

Socialnämnden

Socialnämnden har haft 13 kontrollområden 2017. För fyra kontrollområden noteras avvikelser.

Avvikelser:

- Genomförandeplaner hemtjänst, aktuell genomförandeplan ska finnas i akten för samtliga brukare. Vid kontroller under året konstateras att det finns stora avvikelser mot denna kontrollpunkt. Handlingsplan finns nu upprättad.
- Genomförandeplaner vård- och omsorgsboende, aktuell genomförandeplan ska finnas i akten för samtliga brukare. Vid kontroller under året konstateras att det fortfarande finns avvikelser mot denna kontrollpunkt men att de har förbättrats jämfört med 2016. Handlingsplan finns nu upprättad.

Joakim Nygren

- Genomförandeplaner daglig verksamhet LSS, aktuell genomförandeplan ska finnas i akten för samtliga brukare. Vid kontroller under året konstateras att det fortfarande finns avvikelser mot denna kontrollpunkt men att de har förbättrats jämfört med 2016. Handlingsplan finns nu upprättad.
- Ekonomiskt bistånd. Aktuell genomförandeplan ska finnas i akten för samtliga brukare. Det finns under året vissa avvikelser mot uppsatta kontrollmål. Handlingsplan finns upprättad.

Utbildningsnämnden

Nämnden har haft 11 kontrollområden 2017, för två kontrollområden noteras avvikelser.

Avvikelser:

- Kvalitetsuppföljning av skolornas resultat, elever når inte målen som är uppsatta i läroplanerna: Skolinspektionens kvalitetsgranskning av kommunens uppföljning av Danderyds gymnasium pekar på brister. Åtgärd är att förvaltningen stärker kvalitetsarbetet ytterligare under 2018.
- Delegationsordning, Beslut fattas av fel instans alternativt att de inte kommuniceras med berörda eller inte anmäls till nämnden. Risken ökar vid organisationsförändringar vilket skett under året. Under 2017 fattades 209 delegationsbeslut. Av dessa var 10 felaktiga och de 16 som var tveksamma diskuteras på förvaltningen.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämndens interna kontrollplan omfattade ett kontrollmoment, tre kommungemensamma processer samt uppföljning av de förbättringsåtgärder som definierats i samband med 2016 års interna kontroll. Två av kontrollmomenten har genomförts och två kommer överföras till 2018 års interna kontrollplan.

Avvikelser:

- Representation, kontroll av fakturor för intern och extern representation, kontroll via stickprov har skett av de fakturor som avser förtroendekänsliga poster inkluderandes utbildning, resor och representation. Två fakturor avseende rese- och konferenskostnader saknade hänvisning till underlag beträffande syfte, program och deltagare. Ytterligare två fakturor saknade uppgift om deltagare. Komplettering med underlag har skett i efterhand.

Joakim Nygren

Produktionsutskottet

Produktionsutskottets interna kontrollplan omfattade två kontrollmoment och tre kommungemensamma processer. För tre av dessa noteras mindre avvikelser.

- Representation, kontroll av fakturor för intern och extern representation, kontroll via stickprov har skett av de fakturor som avser förtroendekänsliga poster inkluderandes utbildning, resor och representation. De tio största fakturorna för förtroendekänsliga poster har kontrollerats. Bilaga med syfte och deltagare finns till alla fakturor utom en (p.g.a. att chef slutat), i vissa fall finns inte bilagan bifogad på fakturan i Agresso utan i pärm på enheten. Gällande rätt momsavdrag på fakturorna så fanns det några fel. Tre av fakturorna hade ett för stort momsavdrag enligt skatteverkets regler och ska därför ändras. Sammanfattningsvis bedöms egen regis verksamheter i huvudsak följa gällande riktlinjer för representation. Under 2018 kommer kunskapen om reglerna för representation att ökas på hos verksamheterna. Dessutom kommer rutinerna för momshantering att ses över igen.

- Avtalstrohet inom livsmedelsområdet. Lojaliteten mot upphandlade leverantörer bedöms som hög, men det förekommer inköp av ej upphandlade livsmedel. Vid kontroll av inköp utanför avtal upptäcktes att utöver KSPU:s avtal hos Menigo legat på ytterligare ett avtal med annan prislista. Detta har inneburit att enheter köpt varor som varit felaktigt markerade som anbudsvaror och sedan redovisats som inköp utanför avtal i statistiken. Det har även medfört att högre priser har betalats på vissa varor. Därtill verkar detta ha förekommit under en längre period och kan sannolikt förklara en del av varför inköp utanför avtal är fortsatt högt (31 %). En annan orsak kan vara att nuvarande kolonialavtal inte har rätt sortiment. Nytt kolonialavtal gäller från och med april 2018.
- Systematiskt brandskyddsarbete (SBA). Sammanfattningsvis följer egen regis verksamheter i huvudsak kommunens brandskyddspolicy och arbetar aktivt med sitt systematiska brandskyddsarbete. Dock är inte alla enheter inne i systemet B4Fire och dokumenterar. Så arbetet bör fortgå och förbli en kontrollpunkt även under 2018.

För kommunen gemensamma granskningsområden

Förtroendekänsliga poster

Under året har samtliga förvaltningar i uppdrag att genomföra stickprov via kontroll av de fakturor som avser förtroendekänsliga poster. Noteringar har skett avseende området representation ovan för respektive styrelse/nämnd.

Joakim Nygren

Ingångna avtal ska följas upp minst en gång per år

Avtalsägare ska följa upp avtal i enlighet med vad som framgår av avtalen, men minst en gång per år. En mall har tagits fram för vad som ska följas upp och hur frekvent, där annat inte framgår av avtalet. Uppföljningen ska dokumenteras och utrymme för detta finns under respektive uppföljningsområde. Samtliga uppföljningar ska förvaras i diariesystemet tillsammans med avtalet och andra tillhörande dokument. Ingen riskanalys behöver göras. Kommunledningskontoret kan konstatera att samtliga nämnder nu har en rutin för detta i sin uppföljning. Rutinerna skiljer sig dock åt mellan nämnderna. Kommunledningskontorets kommer under 2018 att stötta förvaltningarna i detta arbete.

Regler om mutor och representation

Styrdokumentet ”Regler för att undvika mutor och korruption samt regler för representation” ska gås igenom vid APT eller motsvarande på samtliga arbetsplatser under 2017. Kommunledningskontoret kan konstatera att samtliga förvaltningar under 2017 har genomfört detta.

Internkontrollplaner 2018

Nämnder och produktionsutskott har beslutat om interna kontrollplaner för 2018 under mars/april månad 2018. Dessa finns sammanställda gemensamt i separat bilaga.

Kommunledningskontorets bedömning

Kommunledningskontoret konstaterar att nämnder och produktionsutskott tagit fram och följt upp interna kontrollplaner för 2017 samt beslutat om kontrollplaner för 2018.

Det är positivt att flera nämnder arbetar aktivt med sina kontrollplaner genom att kontrollpunkter utgår när resultatet förbättrats och att nya kontrollområden tillkommer där brister befaras. Det är av vikt att områden väljs ut utifrån väsentlighet och risk. Kontrollområden kan med fördel vara knutna till verksamhetens målsättningar. I den mån revisionens granskningsrapporter pekar på områden där den interna kontrollen brister ska dessa beaktas i val av kontrollområden.

Kommunledningskontoret kan konstatera att rutinerna inom de flesta granskningsområden fungerar bra, men att det finns utrymme för fortsatt utveckling och förbättring främst inom avtalsuppföljning och förtroendekänsliga poster.

Joakim Nygren

Under 2017 har arbetet med metodiken vad gäller utvecklingen av den interna kontrollen fortsatt. Arbetet har skett genom att varje verksamhet tar fram en bruttolista på riskområden som sedan analyseras och sorteras in i kontrollområden för ekonomi, verksamhet och administration. Bedömning av sannolikhet och konsekvens redovisas i ett diagram efter respektive verksamhets riskanalys.

Processerna riskbedöms ur två aspekter:

- Sannolikhet att fel uppstår. Allt från osannolik (tilldelas värdet 1) till sannolik (värde 4)
- Konsekvenser av att fel uppstår. Det lägsta värdet är 1 för lindrig till det högsta allvarlig, värdet 4.

Genom att multiplicera dessa värden ges ett så kallat riskvärde. Riskvärde 1–4 bedöms som låg. Det är således osannolikt att fel inträffar och om det skulle ske blir konsekvensen hanterbar. Riskvärde 10 upp till 16 bedöms som kritisk. Här är risken att fel uppkommer i processen betydande och om det sker så blir konsekvenserna påtagliga eller allvarliga.

Åsa Heribertson
Kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet

Bilaga 1. Nämndernas förslag på internkontrollplaner 2018

Expedieras
Samtliga nämnder